

Чернігівський національний педагогічний університет
імені Т. Г. Шевченка
Національний технічний університет України "КПІ"
Чернігівський національний технологічний університет

***Мова. Культура. Комунікація:
поширення інтегративних тенденцій у
сучасних дослідженнях мов і літератур***
Матеріали VIII-ї Міжнародної науково-практичної
конференції (28–29 квітня 2017 р.)

***Язык. Культура. Коммуникация:
распространение интегративных
тенденций в современных исследованиях
языков и литератур***
Материалы VIII-й Международной научно-
практической конференции (28–29 апреля 2017 г.)

***Language. Culture. Communication:
Spread of the Integrative Tendencies in the
Modern Language and Literature Studies***
Papers of the 8th International Scientific and Practical
Conference (April 28–29, 2017)

УДК 811'11 + 811.112

ББК Ш 143

Ш 143.21

Мова. Культура. Комунікація: поширення інтегративних тенденцій у сучасних дослідженнях мов і літератур: Матеріали 8-ї Міжнародної науково-практичної конференції (Чернігів, 28–29 квітня 2017 р.). – Чернігів : Чернігівський національний педагогічний університет імені Т. Г. Шевченка. – 2017. – 208 с.

© Колектив авторів, 2017

У збірнику представлені результати сучасних розвідок у галузях лінгвокультурології, лінгвофілософії, семантики, зіставних студій, лінгвокогнітивних і лінгвопрагматичних досліджень дискурсу, методики викладання мов і літератур, літературознавчого аналізу текстів, прикладних аспектів мовознавства.

Організаційний комітет:

В. О. Дятлов, перший проректор ЧНПУ імені Т. Г. Шевченка, проректор з науково-педагогічної роботи, доктор істор. наук, професор, **голова оргкомітету**;

О. О. Борисов, кандидат філол. наук, доцент, завідувач кафедри германської філології ЧНПУ імені Т. Г. Шевченка, **співголова оргкомітету**.

Члени оргкомітету:

С. О. Жила, доктор пед. наук, професор, завідувач кафедри української мови та літератури ЧНПУ імені Т. Г. Шевченка;

А. А. Калита, доктор філол. наук, професор кафедри теорії, практики та перекладу французької мови ФЛ НТУУ "КПІ";

І. О. Гаценко, кандидат філол. наук, доцент кафедри філософії та соціально-гуманітарних дисциплін ЧНТУ.

Редакційна колегія:

О. Г. Васильєва, кандидат філол. наук, доцент кафедри германської філології ЧНПУ імені Т. Г. Шевченка;

Н. В. Деркач, кандидат філол. наук, доцент кафедри германської філології ЧНПУ імені Т. Г. Шевченка;

О. С. Конотоп, кандидат пед. наук, доцент кафедри мов і методики їх викладання ЧНПУ імені Т. Г. Шевченка;

В. В. Красавіна, канд. філол. наук, доц. кафедри української мови та літератури ЧНПУ імені Т. Г. Шевченка;

Н. В. Репех, кандидат філол. наук, ст. викл. кафедри германської філології ЧНПУ імені Т. Г. Шевченка;

Л. В. Пікун, кандидат філол. наук, доцент кафедри германської філології ЧНПУ імені Т. Г. Шевченка;

І. В. Ганжа, викл. кафедри германської філології ЧНПУ імені Т. Г. Шевченка.

*Рекомендовано до друку Вченою радою філологічного факультету
Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка
(Протокол № 8 від 20.04.2017 р.).*

Острянко-Емін О. О.

Чернігівський національний педагогічний університет

імені Т. Г. Шевченка

ОНІРИЧНА СИМВОЛІКА В ПОЕЗІЇ ЕМІЛІ ДІКІНСОН

Poetry by E. Dickinson has a substantial oneiric component. For romanticism oneiric poetics is quite natural: they regard life as a dream. As for E. Dickinson, a dream becomes the unique form of construction of internal dialogue and declaration of her own attitude towards it. The oneiric notion of 'life' and 'death' is always combined, as though marking the scale of spiritual processes of reproduction in her lyric poetry.

Романтична поетична традиція завжди наштовхувала на роздуми про місце сакрального у житті людини, про співвідношення сексуального і сакрального, про феномени Життя та Смерті, Смерті та Сну, вивільнення енергії, яка й забарвлює нашу екзистенцію. Хибним є судження про те, що люди можуть пізнати себе лише у стосунках з іншими. Розчинення людського «Я» саме і розпочинається з бажання побачити себе збоку.

Художнє мислення, за своєю природою, є цілісним, багатограним, таким, що лежить поза часом, хоча, реалізуючись, корелює з ним. Воно існує у двох вимірах: творчої індивідуальності, неповторності та художнього твору. Це певний унікальний тип мислення, позначений специфікою психіки. Тому не дивно, що спроби аналізу та тлумачення певного художнього мислення виникають на психологічному ґрунті. Розуміння художнього твору зводиться до того, що текст є способом зв'язку між людиною і світом, всесвітами. Гармонія і краса знають два регістри – монологічний та діалогічний [4, с. 361]. Психологічний чи візіонерський тип творчої індивідуальності об'єктивується як епічний та ліричний тип художнього мислення. Безперечно, романтиків усіх країн та народів об'єднає їхня світоглядна концепція, універсальний спосіб здійснення, сприйняття та осмислення життя. В їхньому розумінні життя є Сон.

Не виключенням є поезія Е. Дікінсон, для якої сон – це зустріч з собою, «побачення» свідомості з позасвідомим комплексом уявлень.

Глибокий зміст душевних переживань, які поетеса намагається приховати у потаємних кутках суб'єктивного світовідчуття, виявляється та вивільняється саме у нічний час – час не лише релаксації та відпочинку, а й активної роботи мозку, продукування страхів, що перетворюються на кошмари, а особливо для душі, яку гнітять сумніви щодо досвіду Віри:

Кончалась дважды жизнь моя.
Не подойдя к концу.
Но встретит вечность предстоит
И мне лицом к лицу.
Два раза в бездне я была.
Что ждет на третий раз?
Разлука – вот что в рай зовет
И в ад ввергает нас [1, с. 225].

Стомлена свідомість Е. Дікінсон ніби блукає в пошуках відповідей на вічні питання між Життям та Смертю, Раєм та Пеклом. Саме шлях до прозріння, пізнання, каяття та прощення наче благословення для поетеси. «Усвідомлення гріха – перший корок до звільнення від нього» [2, с. 301]. На думку С. Бочарова, саме під час сну у людини проявляється гіпертрофована, вкрай сконцентрована «неявна самосвідомість» героя-сновидця [2, с. 97]. У лабіринтах ночі Е. Дікінсон бачить погляд смерті, якого вона вжахується та одночасно підсвідомо воліє як глибоко віруюча людина:

Я видела предсмертный взгляд,
Как он блуждал по стенам –
Казалось, нечто ищет он,
Подернутый туманом,
Потом он как-то помутнел
И канул в тьму тугую,
Не рассказав, что отыскал, –
О зрелище благое! [1, с. 105].

Д. Хартлі зазначав, що сни – це відображення вражень, думок та подій, які людина увібрала в себе у свідомому стані [3, с. 20]. Колористика поезій передає настрій Е. Дікінсон. Сірий мутний колір стін, темряви та туману свідчить про смуток та невпевненість самотньої жінки. Іменники «туман», «темрява» сповіщають про розпливчастість думок мисткині, збентеженість та розгубленість у реальному світі. Літературний

сон у певному розумінні є псевдо сном, оскільки він контролюється свідомістю, принаймні авторською. В той час, як у дійсності свідомість у цьому стані, навпаки, пригасає, набуває зміненого стану. Письменник може лише наблизитись до логіки сновидіння, алогічно. Адже сновидіння конструюються з певних образів. Які мають специфічне значення (архетипи, символи). Встановлюється ніби асоціативний тип зв'язку – діалогу, з певною недомовленістю, обірваністю, фрагментарністю, мозаїчністю. Сновидіння не має композиції як такої, воно тримається на змісті, який утворюється комбінацією значень. Онірична символіка поезії Е. Дікінсон тісно переплітається з її трансцендентним спрямуванням до Іншого світу, до прориву за межі світу іманентного, жагою залучення до Царства Божого. Щодо діалогічних архетипів «Душа – Світ» та «Я – Бог», то потрібно зазначити, що протестантизм, який сповідувала поетеса, переніс центр ваги життя та його пізнання до особистісного віту людини, до сфери суб'єктивного та зв'язаних з цим переживань, рефлексій, афектів, самозаглиблення, вкрай відірваної духовності. Сон є дарована нам можливість випробувати на власному досвіді сакральну загадковість та глибину «інших світів».

Свого роду резюме щодо ролі сновидінь можуть служити слова поезії Е. Дікінсон, як її «індивідуальна форма нескінченності»:

Не стану портить дивный сон
Лучами дня капризного,
Чтобы в мою дневную ночь
Он воротился сызнова [1, с. 281].

Література

1. Дикинсон Э. Стихотворения. Пер. с англ. / Э. Дикинсон. – СПб.: «Симпозиум», 2000. – 351 с.
2. Нечаенко Д. А. Сон, заветных исполненный знаков. Таинства сновидений в мифологии, мировых религиях и художественной литературе / Д. А. Нечаенко – М.: Юридическая литература, 1991. – 304 с.
3. Шепперд Л. Загляни в свои сны. Практическое руководство к самопознанию: [Пер. с англ. З. Зарифовой] / Л. Шепперд. – М.: Аквариум, 1995. – 144 с.
4. Шупта-В`язовська О. Г. Ліричне та епічне родові начала в структурі художнього часу / О. Г. Шупта-В`язовська // Літературознавство:

[Матеріали IV конгресу Міжнародної асоціації українців]. – К.: «Обереги», 2000. – С. 360–365.

5. Юнг К. Г. Психология и поэтическое творчество / К. Г. Юнг // Самосознание европейской культуры XX века. – М.: Политиздат, 1991. – С. 103–119.

Пікун Л. В.

*Чернігівський національний педагогічний університет
імені Т. Г. Шевченка*

КАЗКОВІ МОТИВИ В РОМАНІ Б. КОСМОВСЬКОЇ «ПОЗОЛОЧЕНА РИБКА»

The article investigates the fairy-tail motives in the novel “Gold covered fish” by B. Kosmowska. The author uses a constant detail of the fairy-tail archetype that raises an associative symbolic image in the reader’s consciousness, for example “the king and the queen”, “an old man and woman and their granddaughter”, “gold fish”, “paradise apple tree”. These fairy-tail details have been conceptualized in the postmodernist ideological paradigm and reduced to rhizomes, caricature, black humor.

Барбара Космовська (1958 р.н.) – сучасна польська письменниця, надзвичайно популярна в Україні. Її романи увійшли до обов’язкової шкільної програми зі світової літератури. У сучасній науковій літературі натепер відсутні системні аналітичні роботи, що надають ґрунтовне розуміння творів письменниці. У загальному доступі наявні лише інтерв’ю, в яких авторка анонсує свої твори читацькому загалу й оглядові, досить неоднозначні, а подеколи необґрунтовані відгуки на романи «Буба» і «Буба: мертвий сезон». Роман «Позолочена рибка» взагалі не набув висвітлення у науковій літературі. Така ситуація ускладнює надання системного викладення зазначених творів у процесі їх освоєння в школі.

У контексті нашого дослідження розглянемо роман «Позолочена рибка» Б. Космовської. Роман «Позолочена рибка» суттєво відрізняється від романів «Буба» і «Буба: мертвий сезон». У цих творах Б. Космовська реалізувала своє прагнення створити «звичайну літературу, котра торкається наших повсякденних проблем, іноді незначних, втім болючих» [3]. Але, на наш погляд, саме у «Позолоченій рибиці» письменниці

ЗМІСТ

**РОЗДІЛ I. КОГНІТИВНИЙ, КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ І
ФІЛОСОФСЬКИЙ АСПЕКТИ МОВИ Й МОВЛЕННЯ**

Kolesnyk O. S. Defragmenting the Worlds: M-Logic in Verbal Modeling ...	3
Хоменко І. А. Аудіальний контент у медіа та освіті: спроба осмислення явища з позицій східної філософії та європейської психології	5
Hall D. L. Social Media is “The Message”	10
Борисов О. О. Когнітивно-семантичний аналіз ключових номінацій концептів DIALOGUE та ДІАЛОГ: зіставний аспект (на матеріалі сучасних англомовних та україномовних лексикографічних джерел).....	12
Борисов О. О., Васильєва О. Г. Філософсько-методологічні засади дослідження комунікації	15
Ворохобов А. В. Герменевтика Ульриха Кёртнера как индикатор постмодернистской дилеммы протестантской академической теологии на Западе	19
Гідора-Шишковська А. Л. Інформаційна характеристика правових текстів ЄС	24
Зинцова Ю. Н. Способы выражения аспектуальных характеристик предельных глаголов немецкого языка	26
Красавіна В. В. Символічна концептуалізація епітета козацький (на матеріалі творів другої половини XIX – першої половини XX ст.)	28
Кришталюк Г. А. Фокусування як когнітивно-дискурсивна функція заперечення в англомовних газетах	32
Марчишина А. А. Маскулінна гендерна ідентичність у постмодерністській прозі	35
Мойсеюк Ю. М. Символіка геральдичних кольорів в англо-американській художній літературі	39
Набок А. І. Моделі створення ефекту суб’єктивності в ініціальних заголовках інтернет-новин: фіксовані моделі.....	43
Плисов Е. В. Исламская лексика в немецком толковом словаре	47
Репех Н. В. Роль семантики <i>початку</i> і <i>кінця</i> в англомовному медіа-дискурсі: лінгвокогнітивний аспект	50
Ярошук М. В. Политическая корректность как феномен американской культуры	54

**РОЗДІЛ II. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЛІНГВОПРАГМАТИКИ,
ДИСКУРСОЛОГІЇ ТА ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА**

Славова Л. Л. Мовна особистість політика як носій індивідуальних і соціальних цінностей	59
Вуєк О. Є. Linguo-cultural reconstruction via pragmatics of poetic texts....	64
Ганжа І. В. Невербальна поведінка представників англomовної лінгвокультури у процесі уникнення комунікативних невдач.....	67
Гаценко І. О. Своєрідність загадки як жанру фольклорного дискурсу....	72
Горбачова Н. І. Прагмалінгвістичний аспект спілкування керівника та підлеглого (на матеріалі англomовного кінодискурсу).....	75
Деркач Н. В. Просодична організація англійських прислів'їв з функцією несхвалення, осуду та критики	79
Ковальська Н. В., Шерстюк І. В. Особливості перекладу мовних засобів вираження іронії в художніх англomовних текстах	84
Куценко М. А. Обґрунтування статусу висловлень співчуття в англійському діалогічному мовленні.....	86
Кузьмичёва А. А. Темпоральний компонент просодии (на матеріалі німецьких восклицательних іронічних висказувань).....	89
Матвеева И. В. Коммуникативно-прагматический потенциал «я»-суб'єкта в сучасному німецькому мовленні	92
Новицька Т. В. Історіографічний аспект дослідження економії мовленнєвих зусиль	95
Пархоменко О. М. Переклад як міжкультурна комунікація: досвід А. Ф. Прево.....	100
Тарасевич Н. А. Linguistic Personality Development through Discourse.....	105
Федун Л. М. Особливості перекладу неологізмів сфери інформаційних технологій.....	108

**РОЗДІЛ III. ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ МОВ І
КУЛЬТУР**

Бараненкова Н. А. Особливості формування перекладацької компетентності у студентів технічних спеціальностей.....	113
Борисенко В. В. Сучасні технології в навчанні студентів-філологів...	117

Василюк Т. В. Диалог культур во внеаудиторной работе со студентами: традиции гостеприимства.....	122
Грона Н. В. Когнітивно-комунікативний підхід до процесу текстотворення учнів молодшого шкільного віку.....	125
Герасименко М. Д. Жанрові характеристики текстів для навчання майбутніх учителів англomовного професійно орієнтованого читання..	129
Конотоп О. С. Сучасні автентичні навчальні відеокурси для формування англomовної комунікативної компетентності у дошкільників	133
Kovalska N. V., Osipchuk Yu. S. Linguistic competence for the future translators	135
Онищук Е. В. К вопросу о межъязыковой интерференции при изучении немецкого языка как второго иностранного.....	138
Сыч М. А. Применение искусственного интеллекта в процессе обучения	141
Хотько Н. А. Социокультурный компонент в структуре иноязычной коммуникативной компетенции	146
РОЗДІЛ IV. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВА ТА МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ЛІТЕРАТУРИ	
Жила С. О. Концептуальна особливість роману «Вічник» Мирослава Дочинця	151
Дягель С. Н. Проза В. Каминера в мультикультурном контексте современной литературы Германии	155
Иванова В. М. Стилиеве искания в поэзии Венди Коуп	159
Кашпур С. І. Образ лабіринту в постмодерній літературі (на прикладі новели Х. Л. Борхеса «Вавилонська бібліотека» та роману Ю. Андруховича «Московіада»)	164
Мартинець А. М. Два вибори як представлення двох світів героя-воїна у творах про сучасну війну українських та російських прозаїків..	167
Острияко-Емін О. О. Онірична символіка в поезії Е. Дікінсон.....	176
Пікун Л. В. Казкові мотиви в романі Б. Космовської «Позолочена рибка».....	179
Росстальна О. А. Роль протиставлення у новелі Т. Гарді «Заборона сина»	183
Сальникова Е. Г. Жанровое своеобразие романов С. Ахерн.....	186

Матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції

Смирнова Т. П. Актуальные вопросы современного литературоведения: немецкоязычная литература мигрантов	189
Чередник Т. П. Презентація творів сучасної дитячої літератури як виклик професіоналізму вчителя літератури	193
Відомості про учасників конференції	199